

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Frid. Adolphi Lampe S. S. Theol. Doct. Ej. Et Hist. Eccl.
Professoris Ordinarii, Delineatio Theologiæ Activæ**

Lampe, Friedrich Adolph

Herbornæ Nassaviorvm, 1728

Caput VI. De Relatione inter Amicos & Inimicos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-28501

CAPVT SEXTVM.

De Relatione inter Amicos & Inimicos.

ARGUMENTUM.

I. Officia inter AMICOS observanda §. 1---18.

A. Generaliora 2---12.

1. Summatim recensentur 2.
2. Duobus eorum generibus pressius inhaeretur 3---12.

a. Quoad Convivia 3---5.

b. Quoad Conversationem 6---12.

α. Quae eam in commune spectant 6---8.

β. Quae requiruntur circa consortiorum varias classes 9---12.

N. Cum piis 10.

Δ. Cum irrogenitis 11.

Ξ. Consortia mixta 12.

B. Specialiora 13---18.

1. Inter familiares 13---15.

2. Inter socios 16.

3. Inter patronos & clientes 17.

4. Inter vicinos 18.

II. Officia circa INIMICOS commendanda 19---

29.

A. Sive sint Hostes publici 20---25.

1. Ecclesiae 20. 21.

2. Reipublicae 22---25. quo spectant.

N n 4

2. Ma-

- a. Malefici 22---24.
- b. Armis eam oppugnantes 25.
- B. *Sive sint inimici privati* 26---29.
 - 1. *Diversa eorum classes* 26. 27.
 - 2. *Officia circa eos incumbentia* 28. 29.

I.

Conversatio Christiani in mundo, secundum varia Societatum, quarum membrum est, genera, ansam dat diversis AMICITIÆ atque consuetudinis vinculis, quæ singula implere contendit, ad salutem Proximi magis promovendam. Præcipua Amicorum genera sunt *Familiares, Socii laborum, Patroni & Clientes*, denique *Vicini*.

II. Circa universos sequentia erunt observanda:

(1) Ut semper in singulis classibus prævaleant apud nos, qui cognatione spirituali cap. 1. descripta in Domino nobiscum uniti sunt.

(2) Ut majorem, quæ nobis suppetit, cum illis consuecendi ansam, ad commodum aliquod saluti animarum conferendum, studioseprehendamus.

(3) Ut non solum *verbis*, sed etiam *factis*, talia affectus nostri erga ipsos signa exhibeamus, per quæ sanctum amicitiae fœdus coalescere potest.

III. Cum inter illa signa singularem locum habeant CONVIVIA inter amicos instituta, eorumque multiplex abusus obtineat, quæ eorum usum

usum spectant, hic prætermitti non debent. Simpliciter ea improbari nequeunt.

(1) Quia in ipso cultu V. T. ea a Domino expresse sunt injuncta Deut. XII. 7.

(2) Propter exempla tum aliorum piorum v. gr. Boazi Ruth. I. 7. Samuelis I. Sam. IX. 12. XVI. 2. Jobi XLII. 11. Davidis I. Chron. XII. 39. tum ipsius Christi, qui illis interfuit, tam solenni nuptiali Joh. II. 2. 9. quam communi Luc. v. 29.

(3) Quia Convivia rite celebrata insignem utilitatem ad amicitias conservandas, seque invicem familiari modo ad celebrationem bonitatis Domini incitandos, habere possunt.

IV. Leges Convivii Christiani præcipuæ spectant tum Convivii *adornationem*, tum ejus *usum*. In eo adornando.

(1) Temporis habenda ratio, ne Domino ad fletum & planctum vocante in calamitatibus publicis hilaritati indulgeamus Ps. XXII. 12. 13.

(2) Quoad personas evitetur nimia familiaritas per Convivia cum profanis & impiis Jerem. XVI. 8. Posse tamen iniri etiam cum irrogenitis liquet ex I. Cor. X. 27.

(3) Circa *invitationem* cavenda est profopolepsia, ita ut amicorum *pauperum* eadem, quæ *spectatorum*, habeatur ratio Luc. XI. 12--14.

(4) Quoad *invitados* in *accubitu* absit omnis vanæ *proedias* affectatio Luc. XI. 10. 11.

(5) In ferculorum *apparatu* luxus ac prodigalitas Christianum dedecet. Temporis etiam dispendium caveri debet.

V. Quomodo Convivia *celebrari* debeant,

N n 5

exem-

exemplo primitivæ Ecclesiæ succincte TERTUL-
LIANUS docet Apolog. cap. xxxix. *Si honesta
caussa est conviviū, reliquum ordinem disciplina esti-
mate, quid sit de religionis officio. Nihil viluatis,
nihil immodestie admittitur. Non prius discumbi-
tur, quam oratio ad Deum prægustetur. Editur,
quantum esurientes capiunt: bibitur, quantum pu-
dicis est utile: ita saturantur, ut qui meminerint,
etiam per noctem adorandum Deum sibi esse: ita fa-
bulantur, ut qui sciant, Dominum audire. Post
aquam manualet & lumina, ut quisque de Scriptu-
ris sanctis vel de proprio ingenio potest, provocatur in
medium Deo canere: hinc probatur, quomodo biberit.
Æque oratio convivium dirimit, inde disceditur non
in catervas cæsonum, neque in classes discursatio-
num, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem
curam modestiæ & pudicitie, ut qui non tam cœnam
cœnaverint, quam disciplinam.*

VI. Latius, quam Convivia, patet CONVER-
SATIO quotidiana cum amicis, quam Christia-
nus nequit plane negligere, nisi in suspicionem
perversa singularitatis, uti dici solet, aut *μω-
θρωπίας*, incidere velit. Prudentia autem requi-
rit, ut & legitimum scopum ei præfigamus, &
pro virili eum obtinere contendamus.

VII. Scopus ejus propinquior aut propriam aut
Proximi utilitatem spectat. *Propriam* quando aut
ædificationem & instructionem nostram, aut per-
missum aliquod a magis seriis negotiis laxamen-
tum quærimus. *Proximi*, quando aut illius in
cognitione veritatis & pietatis incrementum pro-
movere, aut de aliis rebus ad vitam communem
spectant.

spectantibus cum eo conferre, aut animum eifaventem declarare volumus.

VIII. Ut fines hi salutare attingantur, in genere opportunum & nobis & Proximo tempus observari debet. Cavendum etiam, ne nimia confortii frequentatione ipsa amicitia vilescat, temporisque damnum irreparabile nobis aut Proximo afferamus. Denique evitanda *vicia lingue*, quibus Proximo damnum infertur, & contrariæ *virtutes* sectandæ. Illa Lib. II. cap. 8. §. 29. hæ §. 67. sunt enumeratæ.

IX. Sed & *specialiora* quædam requiruntur, prout per communem conversationem aut in confortia *cum piis*, aut *cum impiis*, aut ex utrisque *mixta* incidimus.

X. Confortia *cum piis* præprimis in deliciis erunt illis, qui Deum amant. Quidni enim eorum præsentia atque aspectu frequenti gauderent, quibuscum æternitas erit in cælis transfigenda. Conversatio cum illis circa duplex argumentum occupatur. Aut enim inter se reciprocabunt colloquia *directe* ad pietatem spectantia juxta veram indolem *Communions Sanctorum* Lib. III. cap. 1. delineatam; aut sermones de rebus tam ad *functionem* suam, quam ad communem vitam atque incidentes in ea quotidie *casus* spectantibus miscebunt. Priores aliquando esse *necessarios* nemo negabit. Sed & posteriores male quidam penitus exterminant, cum multiplex eorum utilitas non solum ad delassationem animi, sed etiam ad vitam prudenter agendam queat ostendi. Cura tantum est adhibenda, ut id, quod revera est inutile, refecetur, & ut mella ex quibus-

buscunque flosculis colligantur. Quo præcipue spectat, ut non solum observationes pias ad quæcunque fortuita colloquiorum objecta apud nos formemus, sed etiam illas apte sermonibus immiscendi ansam omnem studioseprehendamus.

XI. Consortia *cum irrogenitis* pii evitare nequeunt, non solum propter hypocritarum frequentiam, sed etiam quia in functione civilibus associati atque immixti sunt. Ingens autem hic intercedit discrimen inter profanos pietatis contemptores, & inter eos, qui saltem ei non obloquuntur, adeoque ipsos lucrificandi speram aliquam gignunt. Cum prioribus *regeni* familiariter consuescere absque certissimo damno nequeunt, adeoque non ulterius frequentandi, quam negotiorum communium ratio efflagitat Pl. I. I. Ubi autem ex improvviso quasi in illos inciderunt, caute loquantur, fideliter in verba profana prorumpentes submoneant, nec inter illos ultro subsistere pergant, ubi aliqua ab eis divertendi rima patescit. A posterioribus penitus segregari ipsa spes, quam supponimus, vetat. *Rarus* tamen adeantur, & occasionibus invigiletur, quæ salutare sermonibus, sæpe tanquam aliud agendo, immiscere admonitiones permittunt.

XII. Ubi autem *consortia* sunt *mixta*, illic magis in promptu erit, *pius* se adungere, atque eos identidem ad talia colloquia inducere, per quæ futiles aliorum discursus præcidi, illorumque perverſi mores corrigi queunt.

XIII. Inter Amicos primum locum *Familiaribus*

bus damus, quibuscum arctiori AMICITIÆ intimæ fœdere coaluimus. In ejus tam officiis describendis, quam præstantia atque utilitate miris modis in cœlum evehenda Philosophi, Oratores, Poëtæ inter gentiles certatim luxuriantur. Omnes tamen a linea aberrant, tum in veræ Amicitiaæ fundamento, quod Communio Sanctorum solum ponit, quemadmodum cap. 1. ostendimus, tum in legibus ejus pangendis. Non inficeta tamen ejus apud Romanos figura fuit, præcipua Amicitia familiaris officia ita percrensens, uti a sacris etiam Scriptoribus indicantur. Pingebatur puella juvenis forma, quia Amicitia vera semper est recens, nec diuturnitate temporis remittit. *Detecto capite*, quia amicus nullo tempore amicum publice fateri erubescit. *Tunica rudi erat induta*, tanquam parata ad extremam inopiam pro amico subeundam. *In simbria scriptum: Mors & vita*, quod, qui vere diligit, ad mortem, imo post mortem amet. *In fronte legebatur: Æstas & hyems*, quia idem in prosperis & adversis requiritur affectus Prov. xvii, 17. *Latus apertum inque ad cor innuebat*, quod amicus nihil celet. *Brachium erat inclinatum digito cor ostendente*; ut opus cordi & cor verbis respondeat, nihilque fictum aut fucatum admisceat. *Adscriptum erat: longe & prope*, quia vera amicitia nulla locorum intercapedine disjungitur.

XIV. Sunt quoque alia specialiora, quæ prudentia Christiana in Amicitiiis tam *contrahendis*, quam *colendis* exigit.

(1) In iis *contrahendis* post exploratam pietatem, absque qua & dignum tam arcto amore obje-

objectum deest, & nulla amicitia sancta aut firma esse poterit, requiritur: Morum, inclinationis, conditionis quædam *similitudo*. Ad *paucissimos* quoque restringenda; eosque spectatæ *prudentiæ*, ex quorum consiliis proficere queas.

(2) In illis *colendis*, cum *amicos* Scriptura aliquando *fratres* nominet, quæ fratribus germanis debentur, etiam inter amicos observanda esse monet. Porro quamvis interiora animi secreta amicis pandantur, vel sic tamen & caute mercari convenit, cum omnis homo mendax sit Prov. XIX. 4. Sirac. VII. 6-12. Quæ autem tibi fiduntur, sancte serva. Circa nævos ejus indulgens esto, cum homines simus omnes, similesque in te amicus tolerare debeat Sirac. VI. 3. Familiaritas major, quæ amicis intercedit, nunquam in *levitatem* degeneret. Tum autem maximus ab Amicitia reportabitur fructus, si emendare se invicem suavibusque monelis ac correptionibus sanctificationem mutuo promovere adnitantur. Qui enim ita se post sindonem cognoscendi ansam habent, & secundum Leges amicitia auditum in omnibus debent, aptissimam præ aliis ad corrigendum residuos pravos in regentis motus ansam habent Prov. XXVII. 17. Denique *amici veteres* semper præferantur novis Prov. XXVII. 10.

XV. Ejusmodi *Amicitia* præstantiam sacrae literæ laudant & commendant Prov. XVII. 24. XXVII. 9. Confer Sirac. VI. 14-17. Et certe ejusmodi Amicitia non solum vitam jucundam reddit, sed etiam in rebus dubiis salubria consilia,

in

in adversis opem atque lenimentum multiplex afferre poterit.

XVI. Proximum locum occupant, quos sive in juventute *studiorum*, sive in proventa magis aetate *laborum* aut *muneris* Socios nacti sumus. Cum his *concordia* omni modo excolenda. Qui recte Spartam suam exornant, in magno pretio habendi & absque invidia *emulandi* sunt. Qui eam negligunt, eos modeste admonere oportet. Porro cavendum, ne eorum aut *foecordia* ipsi segnitiam contrahamus, aut maligno *livore* a quibusdam officii, quod nobis incumbit, partibus absterreamur.

XVII. Reciprocis etiam quibusdam vinculis PATRONI atque CLIENTES innexi sunt. Priores *patrocinio* suo dignos amplectantur, quos autem in istud adsciverunt, eorum res candidè absque proprii commodi lucrive respectu promoveant. Posteriores sibi pios potissimum in Patronos seligant, & si aliquando irrogenitorum favore indigeant, videant, ne unquam aut nimium homines suspiciant, aut eorumque indignationem eorum extimescant, ut captandæ benevolentiae eorum causa vim conscientiae suæ inferant, aut se concupiscentiis eorum pravis mancipent.

XVIII. In VICINIS hic desinimus. Cum enim ex Salomonis iudicio Prov. xxvii. 10. *Melior sit vicinus juxta, quam frater procul*; hinc illud Catonis non negligendum: *Vicinis bonus esto*. Talem autem Christianus se ore & opere præstabit.

(1) *Verbis & praesentis favorem blandis salutationi-*

tionibus atque colloquiis aucupabitur, & *absentis* famam strenue defendet.

(2) *Factis*, sive sit *extra partes positus*, tum officiorum in commodando, adjuvando, consiliando, liberali exhibitione, tum malorum & periculorum significatione ac propulsatione eum adjuvet. *In negotiis ad se spectantibus*, pacem ita sectari fas est, ut rixæ, convitia, processus non solum non inferantur, sed etiam pro virili evitentur; unde ad perturbationes vitæ præscindendas, quæ a vicino malo sæpe inferuntur, de legitimo jure aliquando remittendum, exemplo Abrahami Gen. xlii. 18. 19.

XIX. *Amicis* oppositi sunt INIMICI. *Passivos*, quos odio habeat, regnitum inter homines non habere, atque ubi eos per imprudentiam sibi conscivit, cum illis mox conciliationem querere, constat ex Lib. ii. cap. 5. §. 46. & cap. 8. §. 6. sq. §. 72. *Inimicorum* autem *activorum*, qui contra ipsum male sunt animati, non exigua caterva esse solet. Hos omnes non solum *diligere* perget Christianus, sed etiam pro re nata diversimode dilectionem suam externis signis demonstrabit, prout nempe eos considerat sive ut *hostes publicos* Ecclesiæ ac Reipublicæ, sive ut *privatis* simulatibus fræna laxantes.

XX. *Publici Ecclesiæ hostes* sunt sive qui externe in ejus *communione* subsistentes profane vivunt, sive qui ab ejus *communione* sunt segregati. Horum pars confessione cultuque divisa Ecclesiam oppugnat, pars per exercitium Disciplinae ab Ecclesia est ejecta. Omnes illos regnitus tanquam hostes Dei considerat Psal. xxvi. 5. cxxxix. 21.

Unde

Unde licet eorum conversionem ac salutem sincere optet, atque eatenus personas eorum diligere pergat, nihilominus in externis dilectionis signis ipsis exhibendis parcior est, tum ne in suspicionem teporis quoad honorem Dei ab illis proculcatum incidat, tum ut per nauseam, quam ex morum foedissima impuritate concepit, pudorem atque humiliationem salutarem in illis producere tentet.

XXI. Circa ejusmodi *Hostes* nulla personarum distinctio secundum carnem locum habet Deut. xxxiii. 11. Preces tamen pro omnibus esse fundendas Lib. 11. cap. 6. §. 42. monuimus. Præterea discriminandum inter *corrigibiles & incorrigibiles*. Posterioribus aliquando communia quoque humanitatis signa esse deneganda ex 2. Joh. vers. 10. 11. liquet. Priores cum majori tolerantia tractandi, quin beneficiis demerendi atque alliciendi sunt. Id requiritur non solum circa *profanos & excommunicatos*, qui spem quandam pœnitentiæ de se suscitaverunt, sed etiam multo magis circa diversæ Religionis asseclas, *Judeos, Pontificios*, aliosque veritatis professos osos. Cum enim plurimi inter illos sint, qui non ex quadam animi contra *salutarem veritatem obstinatione*, sed ex *præjudiciorum obtenebratione* aberrant; hinc singulis Christianis secundum mensuram ipsis datam incumbit *invigilare* occasionibus, easque *prudenter* in usum suum convertere, ex quibus aliquid lucri ad talium meliorem informationem, & convictionem expectari potest Jac. v. 19. 20.

XXII. *Publici Republicæ Hostes* sunt aut indirecte *malefici* quietem ejus turbantes per scelera,

Oo

quæ

quæ Legibus puniuntur, aut *directe*, qui arma et tum seditione tum bello externo inferunt. Omnia officia illis utique deneganda sunt, quæ in præjudicium Status ullatenus spectant, aut quibus ne ad ulteriorem in malitia progressum abutantur, justè timetur. Neque tamen omnis humanitatis sensus quoad ipsos simpliciter potest exui.

XXIII. *Malefici*, ubi eorum impia molimina innotescunt, non solum non protegi, sed etiam præpediri ab eorum executione debent. Unde non sunt *occultandi* aut *protegendæ*, quando Magistratus eos persequitur; quin etiam aliquando ultro *deferendi*, uti cap. III. §. 17. est indigitatum. Discrimen tamen hic est observandum.

(1) Inter vere *maleficos*, & inter illos, quos clare constat falso illis adnumerari v. gr. in causa *hereseos*.

(2) Inter illos, quorum crimina *immediate* Majestatem Dei impetunt, atque fundamenta Status civilis subruunt, uti in *conspiratione*, *perduellione* &c. & illos, quorum crimina, licet atrociora, *mediate* tantum publicam perniciem impetunt.

(3) Inter illos, quorum delicta in perniciem publicam ita tendunt, ut nisi detecto delinquentis malum præsens aut futurum a Republ. averruncari nequeat, & qui conscientia stimulis agitans crimen peractum, unde nullum damnum porro timendum, Pastori, amicove sub sigillo silentiæ retegunt.

(4) Inter illos, qui *nobis*, & qui *aliis* damnum intulere aut inferre meditantur. Circa bona enim nostra

nostra facilius quam circa bona Proximi dispensare possumus.

XXIV. Qui propter *maleficia* in vinculis tenentur, illis ad fugam subsidia ulla præstare velle impium esset. Neque etiam contra Legum tenorem ac sententiam Judicis quicquam impendendum, quod rigorem pœnæ, quam juste promeruerit, lenire queat. Sed & ab altera parte immane esset, afflictis per contumeliosa dicta aut facta afflictionem addere velle, uti Judæi in Servatorem nostrum ausi sunt. In casibus magis incertis pro illis intercedere, & quantum Leges permittunt morituris lenimentum præstare pietas jubet. Cum primis animæ eorum cura geratur. Magistratus per nimiam festinationem tempus præparationi eorum ad piam mortem congruum absque gravissima causâ non præscindat. Alii admonitionibus, institutione, precibus conversionem eorum promovere contendant.

XXV. Hostibus *aperto Marte* in Rempublicam involantibus præter auctoritatem publicam privati noxam quidem non tenentur inferre; sed & nullo comætu aut rebus ad bellum necessariis eos adjuvabunt, nisi *proditores* Reipublicæ evadere velint. Casu hoc excepto omnia officia charitatis etiam *captis, aegrotis, penuria laborantibus* præstanda; idque eo magis, quoniam iidem aliquando possunt publici Reipublicæ hostes, & piorum *fratres esse*, quos inter sancta communio Spiritus in unitate fidei etiam tum facta manet, cum quoad Statum politicum oppositas partes sequuntur.

XXVI. Inter *privatos Inimicos* diversi occurrunt

gradus. Vix in eorum numerum referri merentur, affectuum impetu vehementiori acti in *gestus*, *verba* atque *actiones* singulares amori Proximi repugnantes prorumpunt, animum interea propensum conservantes. Ad *Inimici* enim naturam pertinet, animum habere odio Proximi obsessum, sive eum *latenter* gerant, quod iudicio Dei est remittendum, sive *externis signis* prodant, quorum hic duntaxat rationem habemus. Interea Amici Proximi jubet in meliorem partem, quamdiu circumstantiæ permittunt, omnia interpretari I. Cor. XIII. 7. Hinc non illico ex quibusvis signis aversionis semel aut iterum exfertis, nisi ita sint evidentia, ut dubitationem non relinquunt, sed plerumque demum ex eorum longiori catena de inimico Proximi animo est iudicandum.

XXVII. Sic quoque Inimici alii aliis peiores sunt. Quorundam enim odium in sola *aversione* subsistit. Alii ad *lesionem* pergunt, quæ quoad quosdam certis duntaxat limitibus est circumscripta, sed quoad alios eousque procedit, ut Proximum miserum aut infamem reddere, quin plane e medio sublatum esse cupiat. Atrocissimum est, quando hoc nocendi propositum sub amicitia specie tegitur.

XXXVIII. Neminem ex his omnibus præceptum Evangelicum excipit, quando non solum *diligere inimicos* jubet, ut jam Lib. II. cap. v. §. 20. est submonitum, sed etiam *externis signis* illam dilectionem vult demonstrari Matth. v. 44. Scopus eorum est, ut ex *inimico* reddamus *amicum*. Hoc autem tum maxime sperare licet, quando

quando sinceram ejus conversionem promovere omnino nifu quæremus. Convenienter huic scopo Servator duplex *signorum amoris* Inimico exhibendorum genus præscribit.

(1) *Coram hominibus* ille dupliciter declarandus

(a) *Verbis* per *benedictionem maledicentium*, qua non solum comiter eos coram alloquimur, sed & de absentibus honeste, quantum merentur, sentimus.

(b) *Factis*, per varia *beneficentia* genera, præcipue quando auxilio nostro in sinistro rerum suarum statu indigent Exod. *xxi. 4. 5.* Prov. *xxv. 22.* Luc. *x. 36. 37.*

(2) *Coram Deo* idem Amor per preces pro eorum salute declaratur secundum Lib. *ii. cap. 6. §. 42.* quæ præcipue omnibus frustra tentatis in ipso articulo mortis esse ultimum refugium Lib. *ii. cap. 13. §. 14.* monuimus.

XXIX Officii hujus necessitatem ac momentum variis argumentis fortissimis Servator noster urget Matth. *v. 45 -- 48.* Adeoque ad id nos incitat:

(1) *Exemplum* ipsius *Dei* in longanimitate, qua tolerat hostes gloriæ suæ Luc. *vi. 35. 36.*

(2) *Exemplum* *Servatoris* nostri, qui pro inimicis passus est Rom. *v. 10.* Col. *i. 21: 22.*

(3) Ipsa rei æquitas fundata non solum in natura ejusdem participatione, sed & in eo, quod regeniti ut *filii Patris cælestis* ejus providentiæ se submittere debeant, qua vult per aliorum quoque malitiam suos tentare Pf. *cv. 25.* 1. Sam. *xv. 11. 12.* 1 Sam. *xxiv. 13.* Ager non proculcat pedi-

O o 3 bus

bus pharmæca, quæ licet amara sint, ad salutem tamen ipsius ei porriguntur.

(4) Si miserrimo non est addenda afflictio, quis miserior est, quam Inimicus iniquus, cui, nisi Deus ipsum convertat, periculum æternæ condemnationis imminet?

(5) Quid lucrabimur odiis reciprocis, nisi ut vitam nostram turbatiorem reddamus?

(6) Quantum autem erit, quod lucrabimur, siue benefaciendo eum convertamus, siue non convertamus? In posteriori casu conscientiam tranquillam coram Deo & honorem coram hominibus, quibus τὸ περισσὸν *supra ethnicos ac pablicanos* in Christianis eminens hoc pacto demonstratur. In priori non solum ex Inimico Amicum, sed etiam novum subditum Regni Christi Prov. xvi. 7.

(7) Peculiaris ratio accedit in N. T. quoniam in eo & prætextus inimicitiae, quem Judæi in Legis intermurali quærebant, est sublatus Eph. 11. 14--17. Adde quod hujus præcepti implemento spes Ecclesiæ promovenda sit, quæ describitur Jes. 11. 4. xi. 6--8.